

0%9C%D0%90%D0%A2%D0%98%D0%97%D0%9C%D0%A3%20%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%98%D0%9D%D0%9D
%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%D0%A7%D0%98%20%D0%9A%D0%9E%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%9D%D0%
%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC.PDF

4. Джеймс В. Прагматизм/В. Джеймс. – К.: Альтернатива, 2000.144с.
5. Шумка М. Л. Феномен сучасного підприємця / Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. Щорічник. Тернопіль: Збруч, 2002. – С. 51-57.
6. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Портретна характеристика сучасного підприємця. / Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань 10-11 червня 2008 року, Львів. С. 282-290.
7. Шумка М. Л. Етичні принципи державного управління доби Нового часу та Просвітництва / Матеріали науково-практичного семінару 18-19 листопада 2010 року, Тернопіль. С. 207-210.
8. Шумка М. Л. Етична культура управління: історико-філософський аналіз. / Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної нації. Тернопіль: Економічна думка, 2012. – С. 11-118.
9. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка THEU», 2018. 250 с.

*Шелетин Олег
студент гр. Пол - 21*

УКРАЇНА І РОСІЯ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ, ГЕОПОЛІТИЧНІ ТА ГЕОКУЛЬТУРНІ ВІДМІННОСТІ.

В умовах україно-російської війни надзвичайно актуальним стало питання відмінності між Україною та Росією, адже завжди багато хто вважав, що ці народи є «братніми». Від часу здобуття незалежності, північно-східний сусід ніколи не розглядався, як ворог, а скоріше навпаки – як стратегічний партнер. Але як показує історія, Росія завжди була для України окупантом та гнобителем. Російські війська були введені на територію України під приводом захисту російськомовного населення від злих бандерівців. Під час так званого «Сталінського» режиму було винищено мільйони українців голодоморами, репресіями, війною. Століттями наша країна знаходилась під гнітом Російської імперії, і тепер, нарешті здобувши таку бажану незалежність, український народ має стати нацією, а Україна – самостійною соборною державою.

Актуальність: надзвичайно важливо розуміти, ким насправді є для нас росіяни і чим ми від них відрізняємось. Ця тема є цікавою і пізнавальною, насамперед для молодого покоління, яке є майбутніми творцями української державності, і яке не має права повторювати помилок попередніх поколінь, бо хто не знає своєї історії, той не має майбутнього.

Об'єктом дослідження є український та російський народ.

Предметом дослідження є особливості цивілізаційних, геополітичних та геокультурних відмінностей українського та російського народів. В результаті розвитку цивілізації виникла необхідність встановлення політичної влади над певною територією, а також формування зовнішньополітичних відносин між різними державами. Цей процес в сучасному світі отримав назву геополітика. Разом з тим формувалися загальнолюдські норми і цінності, звичаї і традиції, які отримали назву геокультура. Кожна цивілізаційна спільнота має свої особливості геокультури та геополітики, які відіграють важливу роль у житті народів, оскільки від цих особливостей залежить можливість розвитку держави та успішність зовнішньополітичних відносин, рівень довіри до офіційної влади як на міжнародній арені, так і всередині країни. У своєму дослідженні маю на меті проаналізувати цивілізаційні, геополітичні та геокультурні відмінності Росії та України, які можна розглядати як з історичної точки зору, так і на фоні сучасних подій, а також підтвердити або спростувати твердження «Україна і Росія – один народ», і створити цілісну картину сучасних відносин цих держав. Щоб краще зрозуміти різницю між російським та українським народами, потрібно заглибитись в історію та проаналізувати етапи формування цих держав.

Україна розташована в центральній частині Європи і завжди перебувала якщо не в центрі європейських історичних подій, то під їх постійним безпосереднім впливом ще від часів Київської Русі, яка була однією з найрозвиненіших держав того часу. Європейські правителі приїжджали в Київ переймати культуру та традиції, становлення яких відбувалося під впливом вихідців із Скандинавії (варягів). Провідною релігією на Русі було християнство, яке стало поштовхом для розвитку писемності, літератури, архітектури та мистецтва загалом. Київ став головним політичним центром Східної Європи в той час, коли на місці сучасної Москви були непрохідні болота. Але згодом суперництво регіональних правителів призвело до послаблення української держави.

«Без України Росія перестала бути євразійською імперією. Без України Росія все ще може боротися за імперський статус, але тоді вона стала б в основному азійською імперською державою, і більш за все була втягнута у виснажливі конфлікти із піднімаючою голову Середньою Азією», – відмічав Бжезинський [1, ст. 62].

Українці ж ніколи не зазіхали на чужу територію, а навпаки – їм завжди доводилось оборонятись від окупантів, як зі сходу, так і з заходу. Для українців найважливішими цінностями завжди були сім'я, діти і рідна земля. Спочатку козакі відбивали наступні східних племен, потім гайдамаки боролись з гнітом польських правителів. На початку 20 століття відбулось проголошення кількох українських державних формувань, які так і не змогли закріпитись. З часу розпаду Київської Русі українці постійно об'єднувались у боротьбі з ворогами, але їх завжди було легко посварити між собою. У вирішальний момент або не знаходилося єдиного лідера, готового взяти на себе відповідальність за українську державу, або при наявності лідера на заваді ставали внутрішні протистояння, особисті інтереси ставали вище загальнодержавних.

Росіяни ж, значачи таку «особливість» українського народу, завжди знаходили методи для розпалювання протистоянь всередині нашого суспільства, а коли українці все ж об'єднувались і знаходили єдиного Провідника - його знищували. Натомість запускала ідея «братніх народів» України, Білорусі, Росії, де остання мала панувати над двома іншими. Все це робиться з однією метою – підкорити український народ. Гречанинов В. О. у своїй праці «Проблеми військової безпеки України» зазначає: « Напевно, тільки одна Росія з провідних країн світу в своїх діючих доктринальних документах зберегла і «удосконалила» різнолике поняття «противник». Тепер Росія розглядає такі трактування про «ворога»: «віртуальний противник», «ймовірний противник» і «реальний противник» [3 с.40]. Тому можна стверджувати, що Росія завжди була і є країною-агресором, її основними цінностями є територія, як своя, так і завойована; держава та служіння цій державі, а також гордість за свою країну, але разом з тим відсутність будь-яких предметів гордості у кожного окремо взятого громадянина. Росія має надмір людського матеріалу [4 с.10], який безжально і бездумно використовувався військовими командирами та політиками всіх часів. Таке російське відношення до свого простору і свого населення могло колись давати певні позитивні наслідки, але на загал дає цілковитий брак почуття відповідальності за свої злочини.. На сьогоднішній день протистояння продовжується, зокрема Україна програє інформаційну війну, яка є важливим складником загальної, так званої «гібридної війни». Це проявляється у тому, що Кремль розносить свою інформацію по всьому світу, а Україна не в змозі навіть в середині країни повністю обмежити людей від проросійської пропаганди, а світова спільнота не отримує об'єктивної інформації з українських джерел. В результаті лідери іноземних держав дезорієнтовані, а деякі навіть стають на бік Росії, багато хто просто не хоче бачити україно-російського протистояння. Але з плином часу всі приходять до розуміння справжніх причин і можливих наслідків цього конфлікту.

Одночасно з війною інформаційною продовжується війна реальна. Російська владна верхівка розуміє, що втрачає Україну як державу, яку можна підкорити собі. Особливо болочим для Росії є процес об'єднання і створення єдиної української церкви, до цього процесу долучається і українська православна церква московського патріархату. Москва втрачає величезну кількість релігійних громад, які знаходились на території України, в яких проповідувались російські цінності. Це втрата також і безмежних фінансових потоків, які йшли від українців, і згодом використовувались проти них же.

Спроби розколоти українців розпочалися від моменту здобуття Україною Незалежності, і продовжуються до сьогоднішнього дня. Проте, наш народ вмів консолідуватися навколо спільної проблеми – доказом цього є три революції за останні тридцять років, але після такого об'єднання приходить занепад. Найскравішим прикладом консолідації української нації є Революція Гідності, а згодом і війна, народ повстав спочатку проти диктатури, пізніше – проти окупанта. Ці події стали прикладом дивовижної згуртованості, сміливості і самопожертви українців, які довели, що «моя хата скраю» – це не про них.

Росіяни ж ніколи б не згуртувалися і не повстали проти свого правителя – доказом цього є як історія, так і теперішня ситуація, в них приказка «мовчання - золото» перетворилася в національну ідею. Якщо і розпочинались якісь протести чи бунти – їх завжди припиняли ще в зародку, і про цю ідею надовго забували. Рабська психологія сформована не одним поколінням, їм завжди потрібен був хтось, кому б вони з радістю підкорилися. Вийняток є хіба що російська владна верхівка, яка завжди прагнула підкорити собі не тільки російський народ, а по можливості - всі інші, чим більше, тим краще. Але будь-яка імперія рано чи пізно розпадається, це стосується і сучасної Росії, яка по суті є колонією багатьох різних народів. Останнім часом росіяни починають усвідомлювати різницю між нашими народами, вони бачать, що ми гордимся своєю армією, в той час, як вони навіть не можуть достойно поховати своїх загиблих на українському Донбасі. Разом з тим, Росія – це постійний член Ради Безпеки ООН і володіє правом «вето» у цій організації при вирішенні міжнародних проблем. І саме тому відносини з Росією займали і займають центральне місце в українській геостратегії. Тим більше, що вплив російського чинника постійно відчувається і в стратегії внутрішньої політики, і в усіх сферах суспільного життя українців[5].

В Україні ж на п'ятому році війни можемо спостерігати загальне розчарування – люди перестали надавати допомогу воїнам, не цікавляться станом справ на фронті, оголошена кількість загиблих і поранених стає просто статистикою, тіла загиблих вже не зустрічають сотні людей, солдати деморалізовані, зловживають спиртним. Зараз не побачиш величезних черг із добровольців під воєнкоматами, ці черги перемістились під візові центри, люди масово виїжджають закордон в пошуках кращого життя. В клубах і ресторанах цілодобово лунає російська попса, постійно чути вибухи феєрверків, не зважаючи на заборону. Вже мало хто проявляє свою громадську позицію, рідко побачиш протести, хоча причин для невдоволення більш ніж достатньо – це і зростання цін, падіння загального рівня життя, корупція. Українці наче забули недавні події, ніби й не було протестів на майдані, Небесної Сотні, ніби й немає війни. Починає проявлятися протилежна риса нашого менталітету – байдужість, яка руйнує всі попередні здобутки.

Зараз вже мало віритися в швидку перемогу в війні і в «світле майбутнє», яке нам обіцяють політики. Найближчі вибори, в будь-якому випадку кардинально не змінять ситуацію в країні – до влади йдуть все ті ж люди, які вже протягом тривалого часу вирішують долю країни, і довели свою неефективність, а деякого з них взагалі не можна допускати до управління українською державою. Деякі з кандидатів у Президенти обіцяють забезпечити вступ України в НАТО, що було б правильним в сучасних умовах, хоча у більшості з них вже була можливість реалізувати це. Великою проблемою нашої держави є недостатня визначеність сучасних геополітичних процесів, а також проблема збереження ідентичності нації в умовах глобалізації. Україна лежить на перехресті різновекторних геополітичних інтересів, є проміжним, санітарним кордоном, або «буферною зоною» цивілізаційного простору між західною і російсько-євразійською цивілізаціями [3 с.167-178.]

Великою надією українського народу залишається молодь, яка завжди була рупієм революційних змін, яка виховувалась вже у незалежній Україні, зовсім по-іншому мислить, має інші цінності, і як показує історія – після занепаду приходить новий етап розвитку, який має очолити нове покоління українців. Як сказав Юрій Липа «Українські землі не є закурком. З огляду торгівлі і геополітики – це одна з найважливіших країн світу, її значення постійно зростатиме». Тому у нас є всі шанси знову стати однією з найрозвиненіших держав Європи. І разом з тим важливо «...попередити загрозу ослаблення (або навіть втрати) одного з найпринциповіших здобутків попередніх років – суверенності нашої держави у міжнародних справах, загрозу її втягування у будь-які конфліктні проекти зовнішніх центрів сили, зокрема ті, що стосуються формування зон впливу на пострадянському просторі. Ми знаходимося на перехресті геополітичних інтересів, на межі двох світів, двох у багатьох аспектах самодостатніх і водночас потенційно конфліктних, як це доводить багатовікова історія, цивілізацій, і тому будь-яка помилковість чи навіть неточність при визначенні відповідних пріоритетів можуть мати вкрай негативні для нас наслідки» [4 с.]

Отже з цього дослідження можна зробити висновок – українці і росіяни сильно відрізняються своєю культурою, менталітетом, мають різні цінності та цілі, кожен з цих народів йде своїм окремим шляхом розвитку, і їх не можна ототожнювати. Дуже важливо розуміти ці відмінності для того, щоб не виникало відчуття «спорідненості» з російським народом, для якого ми завжди були «малоросами» і «хохлами».

Література

1. Бжезинський З. Велика шахівниця: Пер. з англ. – Львів – Івано-Франківськ, 2000р. 237с.
2. Гальчинський А. Помаранчева революція і Нова влада. – К.: Либідь, 2005р. 268 с.
3. Збірник наукових праць. Ужгород 2009. (Електронний ресурс). – Режим доступу : https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3805_266_c.
4. Липа Ю. «Розподіл Росії». Видавництво «Говерла» 1954 р. 130 с.
5. Чіпко Т. М. Стаття «Геополітичні вектори України». (Електронний Ресурс). – Режим доступу : <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/761-geopolitichni-vektori-ukrajini>